

Фернандо СОРРЕНТИНО

ДОВГОСТУПИ

ФЕРНАНДО СОРРЕНТИНО (1942) — аргентинський прозаїк. Автор новелістичних збіроч «Панування і гноблення» (1972), «Найкращий із можливих світів» (1976), «Оповідання вигадника» (1978). Упорядник збірника «17 аргентинських фантастичних оповідань» (1980), з якого взято і публіковане оповідання.

Людвіг Бойтус.
Stelzvoegel¹. Геттінген, 1972.

У передмові до цього видання професор Франц Кламм пише, що доктор Людвіг Бойтус здійснив подорож від Геттінгена до Гуайльєн-Накена виключно заради вивчення *in situ*² феномену асимілятивного притягання, притаманного гомілковим птахам, прозваним у народі довгоступами і відомим під цією назвою майже в усій іспаномовній спеціальній літературі.

Ця праця допомогла заповнити відчутну прогалину у наших знаннях. До того часу, поки не були проведені скрупульозні експерименти доктора Бойтуса, опис яких займає майже третину книги, наука мала дуже обмежені відомості про довгоступів. Справді-бо, за винятком фрагментарних, безсистемних — а часом сповнених необгрунтованих висновків, які важко перевірити, — досліджень Буловіка, Бульбона, Лауренсени та інших, не існувало справжнього наукового підґрунтя для глибокого вивчення проблеми.

У своїй роботі доктор Бойтус спирається на припущення, — можливо, спірне, — що домінуючою рисою довгоступів є могутня індивідуальність (у тому значенні цього слова, яке мають на увазі Фос і його школа), настільки могутня, що сама лише присутність довгоступів викликає значну асиміляцію решти живих істот до їхньої подоби.

¹ Stelz — ходуля, Vogel — птах (нім.).

² In situ — у місці знаходження (латин.).

Довгоступи проживають виключно у лагуні Гуайльєн-Накена. Чисельність їхня дуже висока — мабуть, понад мільйон екземплярів, адже полювання на птахів заборонене, до того ж м'ясо їхнє неїстівне, а пір'я не має промислового значення. Так само, як і решта гомілкових, довгоступи харчуються рибою, земноводними, комахами. Незважаючи на добре розвинуті крила, вони рідко літають, а якщо і підіймаються у повітря, то тільки у межах лагуни. Вони значно більші за лелек і, на відміну від останніх, не схильні до мігрування. Спина і крила у довгоступів чорного кольору із синюватим відтінком; голова, груди і черево — білі з жовтиною; лапи — свіжо-жовті. Їхнє *habitat*¹, лагуна, Гуайльєн-Накена неглибока, проте дуже широка. Жодного мосту через неї ще не збудовано, незважаючи на численні прохання, і навколишні мешканці змушені ходити в обхід, що викликає нарікання єдиної місцевої газети. Звичайно, було б простіше і швидше перейти лагуну вброд, користуючись ходулями, або й без них, бо у найглибших місцях людині середнього зросту тут по пояс. Проте, інтуїтивно знаючи про існування притягально-асимілятивної властивості довгоступів, поселенці лагуни визнають за краще ходити в обхід по гарній асфальтованій дорозі. Така обставина, втім, не завадила, а скоріше, навпаки, сприяла тому, що прокат ходуль туристам став найвигіднішою справою у Гуайльєн-Накені.

Відсутність серйозної конкуренції й офіційно встановлених преїскурантів спричинили надзвичайно високі ціни на прокат ходуль, хоча, безсумнівно, таке завищення є єдиним засобом для торговців відшкодувати неминучі втрати. Щоправда, місцева влада видала закон, який вимагає, щоб у місцях прокату обов'язково був яскравий плакат з попередженням: використання ходуль може призвести до помітних порушень здоров'я. Туристи, як правило, не вірять у ці перестороги, глузують з них, а може, просто не зважають на плакат, дарма що торговці повинні тримати його на видноті. Про строгість властей відомо усім, хоча перевірки трапляються рідко, а про прибуття інспектора знають заздалегідь. Інспектор сумлінно виконує свої обов'язки, але жоден торговець ще не був звинувачений у порушенні закону. І ось, отримавши ходулі, туристи поодиночі, парами, а то й веселими, галасливими групами з трьох, п'ятьох чи десятків чоловік вирушають у лагуну Гуайльєн-Накена, щоб пройти у селище на протилежному боці, де можна придбати за безцінь делікатесні рибні консерви, продаж яких є головним джерелом прибутку жителів того берега. Перші двісті чи триста метрів туристи крокують весело, перекидаючись жартами і лякаючи вигуками та реготом довгоступів — дуже боязких, як і всі гомілкові, птахів. Але чим далі заглиблюються туристи у лагуну, тим помітніше згасають їхні радість і збудження, і одночасно зростає кількість довгоступів. Птахів стає стільки, що туристи насилу можуть притиснутися поміж ними. Схоже, що птахи, коли їх так багато, зовсім втрачають страх, а може, причину їхньої поведінки слід шукати у практичній неможливості рухатись. Як би там не було, вже не допомагають крики і доводиться застосовувати палиці і кулаки, але й при цьому довгоступи ледь розступаються. Туристи тепер мовчать, — не чути ані жартів, ні сміху, — прислухаючись до глухого мурмотіння, що нависло над лагуною. Це мурмотіння, що виривається з мільйона горлянок довгоступів, нагадує за тембром воркування голубів, але набагато інтенсивніше. Воно настільки проникає у вуха й мозок, що туристи й самі починають видавати схожий звук, спочатку недосконало. Згодом стає важко розрізнити, де мурмотіння людей, а де — довгоступів. Нараз туристи із завмиранням серця помічають, що скрізь, куди сягне око, — самі лише довгоступи, не видно землі, ба, навіть, і води. Попереду і позаду, ліворуч і праворуч постає незмінна, монотонна пустизна чорно-білого кольору з крил, дзьобів, лап і пір'я. Якщо група туристів велика, то у ній може знайтись один роз-

¹ *Habitat* — місце проживання (латин.).

судливіший чи стійкіший за усіх, хто подумає: краще повернутися назад, треба відмовитись від наміру придбати за безцінок делікатесні рибні консерви на протилежному березі, бо де він, той протилежний берег? І яким чином повернутися, коли невідомо, звідки вони прийшли і куди прямують? Справді, як повернутися, коли немає орієнтирів, коли усе навкруги чорне і біле, скрізь, куди не глянь, лише крила, дзьоби, ноги і пір'я? І очі: два мільйони очей виблискують, здається, без будь-якого виразу. І хоча очевидно, що повернутися неможливо, той розсудливіший чи стійкіший турист закликає своїх товаришів: «Друзі! Ходімо назад!». Але супутники не розуміють його пронизливого каркання, що так не схоже на м'яке мурмотіння. Проте вони й самі відповідають карканням, бо ще усвідомлюють себе людьми. І тоді їх перемагає жаж: вони силкуються говорити, але не вміють сказати жодного слова і не розуміють один одного. І, нарешті, до них доходить, що вони вже й самі довгоступи. Решта довгоступів лагуни, які до цієї миті зберігали байдуже мовчання глядача, якому відомий сюжет, починають також усі разом пронизливо каркати. Суцільне каркання нагадує вибух тріумфу, клич перемоги, який, виникаючи посередині лагуни, швидкими колами розходить по всьому її обширу, виходить за її межі і сягає найвіддаленіших будинків у селищі. Навколишні мешканці затикають собі пальцями вуха і посміхаються. На щастя, цей галас триває не більше п'яти хвилин, і, коли він затихає, торговці беруться за виготовлення стількох пар ходуль, скільки туристів зникло у лагуні.

*З іспанської переклав
Олександр БУЦЕНКО*